

rösesbarna réteg feletti humuszban őskori kerámiát találtunk. Ezekről a pontokról távolabb a sárga löszréteghez köthetően kovaszilánk-töredéket, opáldarabot és megmunkált kavicsokat gyűjtöttünk.

A Zagyva jobb oldali teraszán Tenk területén, a K-i irányú lejtőről szórványos kovaszilánkokat, fosszilis csontdarabkákat gyűjtöttünk (2. lh.).

A Zagyva jobb oldali teraszán Tenk területén szórvány nagyméretű aurignacien jellegű levélkaparót gyűjtöttünk (3. lh.).

A Zagyva jobb oldali teraszán Tenk területén a 21. sz. műút mellett egy nagyobb kiterjedésű foltból a terasz sík tetejéről és lejtőjéről őskori, grafitos kelta, szarmata és középkori kerámiát, patinás felületű opálszilánkot gyűjtöttünk (4. lh.).

A Zagyva jobb oldali teraszán közvetlenül a 21. sz. műút mellett őskori és szarmata kori kerámiát gyűjtöttünk (5. lh.).

A régészeti leletanyag a Kubinyi Ferenc Múzeumba került.

Konzulens: Ringer Árpád.

Munkatársak: Gutay Mónika régészhallgató, Kerékgyártó Gyula.

RACZKY PÁL

203. Kalocsa határa

(Bács-Kiskun megye) U, R, B, LT, Sza, N, A, Á, Kk, Kú
2004. november 19. és 2005. április 20. között terepbejárást végeztünk régészeti topográfia összeállításához.

Összesen 5300 ha-t jártunk be. A 20 ismert régi lelőhelyhez további 83-at találtunk, tehát összesen 103 lelőhelyet különítettünk el. A terepbejárást sávossal végeztük. Leleltetés megvalósítása esetén intenzívebb, a lelőhely határainak megállapítását és a fellelhető leletek összegyűjtését célzó terepbejárást végeztünk. Több lelőhelyet is ismételt terepbejárással rögzítettünk.

Kalocsa területének nagyobb része járható volt (kb. 60–70%), naponta átlagosan 100 ha-t jártunk be. A lelőhelyek a közigazgatási terület É-i, ezen belül főleg annak ÉK-i részén sűrűsödtek. K-en közepes mennyiségű, Ny-on nagyon kevés, D-en viszonylag kevés lelőhelyet találtunk.

Bizonyos következtetések levonhatók a lelőhelyek korát illetően is. Összesen viszonylag nagyszámú, de többnyire kevés leletszámú őskort találtunk (34 és 8 bizonytalan lelőhely). A jellegtelen anyagból 19 biztos és 5 bizonytalan lelőhely közelebbi korszakbesorolásra nem alkalmas. Nagyon gyér megtelepülést észlelhetünk a neolitnak meghatározható lelőhelyek alapján (25., 27., 28. lh.). Nagyon kevés a rézkorinak értelmezhető lelőhely (22., 90. lh.), Pécel-badeni kultúrát leltünk a 90. sz. lelőhelyen. A bronzkor időszakát már 12 biztos lelőhely képviseli. Biztos kora bronzkor 1 (29. lh.), Vátya vagy nagyrévi kultúra 2 (21., 27. lh.), középső bronzkor 1 (29. lh.), késő bronzkor 3 (25., 29., 63. lh.) lelőhelyen került elő.

Gyér megtelepülést adathatunk a La Tène-korból is: 1 biztos (92. lh.) és 2 bizonytalan (30., 103. lh.) kisméretű kelta lelőhelyet különítettünk el.

Nagyszámú szarmata telepet leltünk (26 biztos és 7 bizonytalan). Kis, közepes vagy nagy szarmata falvak egyaránt előfordultak. Ezen belül egyértelműen késő szarmata korú lelőhely volt a 29. és 31. sz. Néhány lelőhely esetében közelebbi kormeghatározás nélkül, csak a népvándorlás korát valószínűsíthetjük (8 biztos és 5 bizonytalan lelőhely). Leltünk 2 valószínűnek látszó (68., 101. lh.) és 2 bizonytalan (31., 48. lh.) kormeghatározású, nagyon kisméretű avar telepet is.

A leggyakoribb korszak az Árpád-kor volt (40 biztos és 7 bizonytalan). Ezek többnyire kis, vagy tanya-szerű településre utalnak.

Viszonylag sok lelőhelyen találtunk késő középkori, 14–16. századi (21 biztos és 2 bizonytalan) és kora újkori, 17–18. (19.) századi (10 biztos és 2 bizonytalan) leletanyagot. A lelőhelyek és a leletek számának nagysága tanyaszerű településeket sejtet. Nagyon középkori falura utal a 35. sz. lelőhely.

Egy lelőhelyen az embercsontok temetőre utaltak (53. lh.). A viszonylagos közelségben levő Árpád-kori és középkori telepekre utaló lelőhelyek középkori sírmezőt sejtetnek.

Munkatársak: Somogyi Krisztina régész; Bánhalmi Ildikó, Barta Gábor, Gyergyádes Tibor, Vajdics István technikusok.

GALLINA ZSOLT

204. Kaposvár, Kisgát

(Somogy megye) Ró

Régészeti megfigyelést végeztünk a Kisgát II. ütem középnyomású gázvezeték nyomvonalának építési munkálatainál.

Az ellenőrzés során a 2108/20 hrsz. telek DK-i sarkához vezető bekötés árkában égett nyomokat, a kidobott földben pedig patics- és kerámiatöredékeket találtunk.

A 2005. július 29. és augusztus 3. között lefolytatott feltárás során egy római kori (Kr. u. 2. sz.) edényégető kemence került elő. A kemencerostély valószínűleg égetés közben berogyhatott, mivel a betöltésben igen sok rontott, összegyűrődött, és úgy kiégett, jó minőségű edénytöredék került elő. A kemence az általánostól eltérően nem állandó épített rostéllal rendelkezett, a rostélyt minden égetés előtt élükre állított kőlapokra, illetve agyaglapokra helyezett agyaglapokból alakították ki. A kemencéhez K felől csatlakozott a tüzelőtér, melyben szintén több összeégett edénydarabot találtunk. A tüzelőteret közműárkokkal korábban sértették, amelyről bejelentést a múzeum nem kapott.

A többi vezetékszakaszon további régészeti jelentőséget a kiásott árkokban nem találtunk.

KÖLTŐ LÁSZLÓ